

STREL NA UČOLNE OB PRVEM POJAVU.
Zvezni častniki, poveljniki ladij.

REDSKEDNIK JE SKLICAN IZ
REDNO ZASEDANJE KONGRESA
ZA 16. APRILA. —
VLADA IZDA BELO KNIGO.
GERARD JE DOSPIL V HAVANO.

Washington, 11. marca. — Moje topničarjev na oboroženih ameriških parnikih bo pod vodvom izurjenih častnikov, katere izbral in vposil mornariški departament. Čim priplovejo parniki nevarno submarinsko zono, bo častniki vrhovni poveljniki laj in kapitani se bodo morali pokoriti. Parniki bodo imeli pove sprejati, zadaj in na bokih.

Havana, Kuba, 11. marca. — Parnik Gerard na poti iz Nemčije, danes dospel semkaj s parnikom Infanta Isabel. Gerard bo vodo v Washingtonu.

MERIŠKI PARNIKI BODO STREJLALI NA SUBMARINKE, ČIM SE POJAVIJO.

Washington, 11. marca. — Po nujni uradnikov v državnem departamentu bodo imeli zvezni topičarji na ameriških trgovskih parnikih nalogo streljati na nemške submarinke, čim ugledajo peškop. Državni tajnik Lansing je javil včeraj, da vsled razglašene brezobzirne boja po nemški vladi se ima smatrati vsaka submarinka za napadalno, katere se pojavi pod vodo in vsako tako podmornico imajo ameriški topičarji takoj potopiti v obrambo svoje ladije. Izjema je le tedaj, kadar se prikaže submarinka na površju in da plave ves čas na površju proti parniku. V takem slučaju se ima parnik ustaviti in padreči preiskavi.

Ozira se na apel mornariškega tajnika Danielsa, da častnikarji precevali ignorirajo vse vesti v zvezi z oboroževalnimi pripravami v vladnih pristanih, so že večkrat izostale vse tozadevne novice; da za zastorom prostovoljne mizure se brez dvoma vrši živno gibanje v dovažanju topov in drugih potrebščin. Vlada bo suspendirala vse naredbe, ki so bile izdane v navadi z ozirom na kretnosti ladij. Čas odhoda in vsa povzročila bo zavita v tajnost. Daniels je včeraj popravil svoj apel v toliko, da listi lahko poročajo o dohodu parnikov iz Evrope.

Vladni uradniki so včeraj naznanili, da predsednik se še ni odločil za spremljanje trgovskih parnikov z bojnimi ladjami. Pač se poroča, da je mornariški tajnik Daniels povabil ladje gradnike na konferenco, ki se vrši jutri, da jim predloži načrte za gradnjo bojnih ladij ali takozvanih submarinskih gonjačev, ki jih bodo rabili za lov na submarinke. Vlada ima načrt za veliko floto bojnih ladij, ki bodo dolge od trideset do sto čevljev.

KONGRES JE SKLICAN.

Washington, D. C. — Predsednik je izdal 9. marca poziv za zasedanje pet in šestdesetega kongresa, ki prične dne 16. aprila, ob čem se pa delajo priprave za oboje ameriških trgovskih ladij.

To sta dva zelo važna dogodka, ki dokazujeta, da kriza med Združenimi državami in Nemčijo postaja vedno bolj akutna.

Ravno tako se je izvedelo, da prava pripravlja belo knjigo, v kateri bodo popisane mahinacije Nemčije v latinskih republikah proti Združenim državam in pri čem vsi dokumenti, ki se nanašajo na stvar.

Mornariški tajnik Daniels je apeliral na častnikarje, da prostovoljno cenzurirajo vesti, ki so v zvezi z gibanjem ameriških trgovskih ladij na morju in glede oborožitve ladij.

CIKLON DIVJAL V INDIANI.

Silni ciklon je včeraj divjal v Indiani in Ohio in podrli čez tristo hiš. Škoda se ceni na milijone.

31. MRTVIH.

Pokrajno od New Castle, Ind. do Cincinnati, O., je zadela včeraj velika nesreča. Silni ciklon se je pojavil popoldne in pometel omenjeni pas.

Kolikor je znano do polu treh danes zjutraj, je tirjal ciklon sledeče število žrtev: Newcastle, Ind. 25; Richmond, Ind. 2; Ashland, O. 1; Cincinnati, O. 3. Skupaj 31.

Več kot 150 oseb je bilo ranjenih in število porušeni hiš se računa na 300 do 500. Škoda znaša na milijone dolarjev.

Ciklon se je najprvo pojavil v Cadiz, Ind., sedem milj zapadno od Newcastle, in pomehal je v Ashlandu, tri milje istočno, kjer se je podrli hlev na farmi L. N. Millikana in ena oseba je bila ubita.

V Newcastle je ciklon popolnoma pometel dva bloka širine in 22 blokov dolžine. Število mrtvih bo morda naraslo na šestdeset oseb.

PROTI VSTAVITVENIM POVELJEM.

Chicago, 11. marca. V Springfieldu, Ill., je nastopilo v državni legislaturi več oseb, na čelu jim biva predsednik ameriške zbornice državnih pravdnikov, St. J. Gregory, za postavbo proti vstavitvenim poveljem, katero je vložilo delavstvo v državi Illinois.

Legislativni odsek Chicago Fed. of Labor, ki deluje v Springfieldu v prid postavbe, poroča, da so člani postavljajo za postavbo, tako da bodo v bodoče taka ustavitvena povelja, kakoršna je izdal na primer sodnik Baldwin proti stavkajočim krojačem v Chicagu, nemogoča.

Pri zaslišanju pred sodnikom Baldwinom o prekršenju njegovega vstavitvenega povelja, je več policajev izjavilo, da so bila dekleta povečini aretirana, ko so stala na straži. Na vprašanje, kaj razumejo pod tem izrazom, stali na straži, so policaji razložili, da smatrajo dekleta, ki hodijo pred tovarnami gori in doli, za stavkovne straže.

KAJ JE VIDEL CHICAŠKI ŽUPAN V NEW YORKU.

Chicago, Ill. — Župan se je ravnokar vrnil iz Washingtona, D. C., in na potu se je ustavil v New Yorku.

O tem, kar je videl župan v New Yorku, pravi: "Čim bliže prihajate Wall Streetu, toliko več zastav vidite. Zastava moli iz okna vsakega borzjanskega mešetarja. Ti borzjanski mešetarji so patriotični ljudje. Včasih premisljujem, če je čist patriotizem ali če vojna deteta potrebujejo oskrbo."

PRAŠIČI SO DRAŽJI KOT V DRŽAVLJANSKI VOJNI.

Pittsburgh, Pa. — Te dni so prodajali prašiče sto funtov žive vage po \$15.00 — \$15.10. Istega dne so bili prašiči v Chicagu po \$15 sto funtov žive vage na prodaj. Mešetarji pravijo, če ne pridejo večje črede prašičev na trg, da cen na poskoči na \$17.

V državljanski vojni so žive prašiče plačevali po \$14 za sto funtov.

UMOR IZ LJUBOSUMNOSTI.

Sheridan, Wyo. — 30letni William Rinner je ustrelil Ote Merilla, ko je videl, da njegova žena sedi poleg njega v avtomobilu. Po izvršenem umoru je počakal, da ga je šerif aretirali.

DANIELS APELUJE NA ČASOPISJE.

Ker ni postavbe za cenzuro, je časopisje naproseno, da se same cenzurira in opusti vse novice o kretanju parnikov.

PROSTOVOLJNA CENZURA.

Washington, 11. marca. — Ker zvezna vlada še nima moči, da bi vpeljala cenzuro za časopisje, je mornariški tajnik Daniels včeraj apeliral na časopise in časnikarje, da naj ne poročajo ničesar o gibanju ameriških parnikov in bojnih ladij, kar bi moglo škoditi vladi in koristiti sovražniku.

Danielsov apel se glasi: Predsednik ima oblast oborožiti ameriške trgovske ladje in jih poslati na zakonito morskoro plovbo. On sme storiti to tako. Nikar te vprašati, s kakšnimi topovi bodo ladje oborožene, kdaj se to zgodi in kdo bo opravljal delo pri topovih. Prepustite to stvar vladi, da uredi vse potrebno kakor najbolje zna in more.

Dalje nikarte poročati, kdaj bodo oboroženi parniki odrinili na morje. Jaz sem danes obvestil vse telegrafске družbe v Ameriki, da ne pošljejo med svet nobenih vesti več o kretanju parnikov v in iz Evrope. Brezčlene postaje so pod kontrolo vlade in od tam ne bo nobenih poročil.

V Združenih državah ni postavbe za prisilno cenzuro; predsednik nima moči ustaviti časopisja. V teh resnih časih pričakuje vlada, da se bo časopisje prostovoljno vzdržalo poročanja o kretanju parnikov. Kajti tako poročanje in objavljanje vesti bi lahko povzročilo izgubo življenja. To so dovolj tehtni razlogi, da se vlada zanaša na vse časopisje v Ameriki, da se odzove njenemu apelu.

CARRANZA JE IZDAL ZIMMERMANNOVA?

Mexico City, 11. marca. — Venustiano Carranza je bil danes izvoljen predsednikom Mehike.

Mexico City, 11. marca. — Tukajšnji diplomatje so prepričani, da je nemški poslanik grof Eckhardt prejel Zimmermannovo noto in da je obvestil Carranzino vladno o ponudbi Nemčije.

El Paso, Tex., 11. marca. — Semkaj je prišla vest, da je prvi glavni Mehike, Carranza sam obvestil Wilsona o ponujanju zvezi med Nemčijo, Mehiko in Japonijo, kakor se je glasila Zimmermannova nota. Še več — Carranza je baje poslal posebnega odposlanca v Washington, kateri je Wilsonu izročil originalno pismo nemškega ministra in vse druge informacije, ki so imele stike s to stvarjo. Mehiki agenti, ki so v zvezi z zastopniki Nemčije, to takoj prišli na sled "izdajstvu" Carranza in so sklenili, da se maščujejo, toda sklep se jim ni posrečil.

NEMŠKI MORNARJI KAZNOVANI.

Florence, S. C., 11. marca. — Osem mornariških častnikov z nemškega parnika Liebenfels, kateri ji bil namenoma potopljen v charlestonski laki 31. januarja t. l., je bilo včeraj obsojenih na eno leto ječe in \$500 globe, ker so potopili parnik.

DEKLE JE UBEŽALA CIGANOM.

Fairbury, Neb. — 13letna Dana Jones je pribežala k nekemu farmarju blizu Dillerja, Neb. Povedala je, da so jo cigani ukradli v Green Cityju, Mo. in je prosila za pomoč.

Farmar je dekleta izročil šerifu Rowlesu. Cigani, ki so taborili blizu Dillerja, so izginili.

LAKOTA GROZI VSI EVROPI.

Vsi narodi v centralnih in zvezniških državah pod pritiskom bede in stradanja. — Na Angleškem svariijo ljudi, da je lahko vojna izgubljena, če ne bo dovolj hrane.

TRI MESECE JE ŽIVEL OB REPI.

Amsterdam. — "Telegraaf" objavlja intervju z nekim Nizozemcem, kateri je bival deset let v Essenu, kjer so glasovite Kruppove tovarne za topove, na Nemškem in zdaj se je povrnil v svoj rojstni kraj na Nizozemsko.

V Essenu delavec ne štrajka, ker zaradi večje plače — je dejal dotičnik — temveč zaradi boljše hrane. Zasluzek je dober in tudi jaz sem zaslužil precej denarja, ali kaj pomagaj, ko pa ni kaj jesti. Tri mesece nisem užival drugega kakor samo drobno repo in malo kruha. Kar smo dobili anaščobe, je bila tako slaba, da mi še zdaj prihaja slabo, če se spomnem na njo. Delavci, ki so bili prej pravi korenjaki, so zdaj upognjeni, upadli in tako slabi, da se komaj gibljejo pri delu, ker nimajo potrebne hrane. Delavci s tresočimi rokami in medlimi očmi štrajkajo v Essenu zato, ker ne morejo več delati vsled telesne slabosti. Pred enim letom so take moške pošiljali na fronto in potem ni bilo nič več slišati o njih; letos pa želijo tudi ostali, da bi jih poslali na fronto, samo da bi bilo konec njihove miselne. Oni vedo, da edino vojaki se še smejo do siteda najesti dobrih jedi. Mestne oblasti so brez moči. Župan v Essenu je šel v Berlin in prosil Batockega za odposlanc, toda tisto malo, kar je izbežal, je bilo hitro kakor slana na solcu. Vesti, da so bili v Essenu krvavi izgrezi, niso resnične. Ljudje so preslahbi in prelačni, da bi delali kakšne kravale."

V Prusiji koljejo lačne otroke.

Amsterdam. — Socialistični list "Vorwaerts" v Berlinu prinaša v govoru socialističnega poslanca Hoferja v pruskem deželnem zboru tudi sledeče:

"Umrljivost starih ljudi raste z grozno hitricjo, medtem ko se širijo epidemične bolezni vsled stradanja med siromašnimi sloji. Polbožar v Prusiji je veliko hušji, kakor se pa priznava v vladnih krogih. Samomorji se množijo dan za dnem in v mnogih slučajih so stariši pomorili svoje otroke, ki so lačni, a hrane ni, da bi jih nasitili. Kljub temu pa še narašča cena krompirja, katerega sploh ni več mogoče dobiti."

Anglija bo kupila vso kanadsko pšenico.

Ottawa, Ont. — Angleška vlada se pogaja s Kanado za nakup vsega letošnjega pridelka pšenice. George Foster, premijer v namestnik, je predložil ponudbo angleške vlade farmarskim organizacijam v Kanadi. Razume se, da vso kupčijo bo vodila kanadska vlada, ki bo kupovala pšenico od farmarjev po zadovoljivi ceni in jo odpremljala čez morje.

Na Francoskem tudi zmanjkuje kruha.

Pariz, Francija. — Victor Borrel, predsednik agrikulturnega odseka, je naznanil v parlamentu, da ima Francoska letos 127 milijonov bušljev pšenice premalo za normalno potrebo. Debatu v zbornici je tudi pokazala, da znaša primanjkljaj pšenice v vseh zvezniških državah 190 do 216 milijonov bušljev. Vlada je sklenila, da se povisa maksimalna cena pšenice z namenom, da jo bodo kmetje več sejal; obenem so sklenili, da se vposli kar največ mogoče bojnih ujetnikov na polju.

VREME.

Severni Illinois v torek: oblačno in nestanovitno; severozapadni vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: Najvišja 57, najnižja 34. Solnce izide ob 6.07, zaide ob 5.53.

ANGLEŽI VZELI BAGDAD. VELIKO VESELJE V LONDONU.

EVERETSKA AFERA PRED SODIŠČEM.

Delavcem, ki so branili svoja življenja, grozi smrt na vislicah.

KAPITALISTI STEŽAJO KREMLJE PO DELAVSKIH ŽRTVAH.

Seattle, Wash. — Dne 5. marca je pričela v Seattle obravnava proti štiri in sedemdesetim delavcem. Obtoženi so umora prve vrste. Te delavce obesijo, ako se maščevanja željnim uradnikom posreči, ki so pomagali drhali v Everettu ubiti pet njih tovarišev, da triumfira krivica nad pravico. Seattle je pozorišče na pacifični obali, kjer organiziran komercializem odreda delavcem pravico do organizacije.

Sedanja obravnava v Seattle je posledica bitke, ki se je vršila lani dne 5. novembra med šerifsko drhaljo obstoječo iz nekaj stotin oboroženih oseb in manjšo skupino štrajkarjev in njihov prijateljev. Zadnji so se pripeljali s parnikom, da se poslužijo svobode govora, ki je zajamčena v ustavi. Tako zvana "bitka" je bila pobijanje brezmočnih ljudi na parniku. Od treh strani so streljali na parnik, ki je bil prisiljen pluti na svoje zadržališče v ponolu. Od treh strani so deževali kroglice na delavce. Neki deputij je ubit in radi njega so prišli zdaj delavci, ki so bili na parniku pred sodišče, dasiravno so bili v nevarnosti, da jih deputiji postrele, ki so nanje streljali od treh strani. V tej nevarnosti je par oseb mislilo na samoobrambo in oddale so nekaj streliv na streljajoče deputije, ki so ubili enega deputija.

Na parniku je bilo umorjenih pet oseb in okoli petdeset oseb je bilo ranjenih, pa vendar ne pride nihče deputijev na zatočni klop, ki so streljali na parnik.

Krivična preganjanja delavcev na pacifični obali so prišla tako v navado, da preganjajo sodniško napačne ljudi. Ljudje, ki so v resnici prizorili nemire na krvavo nedeljo dne 5. novembra so deputiji, župani, komercialni klubi — "sile miru in reda." Z njimi je bil tudi lespi trust, ki kontrolira žage in banke v Everettu; ker so zastavljali izdelovalci deščice.

Ko je odbor za industrijalne razmere podal izjavo o resničnih dogodkih z dne 5. novembra in se pri tem sklicevali na Gilla, župana v Seattle, in druge, v kateri je obsojal ubijanje delavcev 5. novembra, je everetski konkretni trust izdal nesramno izjavo v obrambo masakra in jo poslal častnikom. Pod dozdevnim bodalom krivde, ki je bilo naperjeno proti delavcem, so zastopniki interesov napadli odbor za industrijalne razmere in narodnega delavskega obrambnega pravdnika, da sta se drznila dvigniti svoj glas proti hudodelstvu masakriranja delavcev in proti zločinu, ki ga mislijo izvršiti s tem, da obesimo te tiste, ki niso bili ubiti na mestu. To obrekovanje delavcev po zarotniških je bilo na dnevnem redu skozi vse tedne štrajka. S takimi zvijačami so hoteli opravičiti umor ljudi, ki so imeli ravnatoka pravico se izkreati kot stavkokaži, ki so jih importirali, da zasedejo mesta stavkarjev na žagah. Namen izjave odbora everetskega komercialnega kluba je bil, da je opravil uboj, če se ubije človeka, ki pripada k I. W. W., ali če pomaga štrajkarjem v organiziranem delavskem gibanju.

Državna delavska federacija v državi Washington je po svojem predsedniku E. P. Marshu priznala, da hočejo kapitalistični interesi uničiti delavske organizacije. Nekateri ljudje, ki so bili ubiti, in nekateri, ki so na zatočni klopi, so člani I. W. W. Ali to ne zbrpi (Dalje na 2. strani, 6. kolona)

RUSI PRODIRAJO V PERZIJ. ANGLEŽI IN FRANCOZI JAVLJAJO O USPEŠNIH BOJIH NA ZAPADNI FRONTI. — BERLIN ZANIKUJE.

London, 11. marca. — Uradno se razglasa, da je Bagdad padel. Angleške čete pod generalom Maudejem so vzele mesto v svojo posest. Podrobnosti še niso znane. Vsa Anglija savi smago nad Turki, katero smatrajo za največji uspeh odkar traja vojna. Nihče v Londonu ni pričakoval, da bo Bagdad padel tako hitro. Z okupacijo Bagdada je izbrisan madež poraza in kapitulacije Townshendove armade v Kut-El-Amari pred enim letom in Anglija sopes uživa svoj prestiž v Orientu.

London, 11. marca. — Depesha iz Petrograda se glasi, da je general Čavalov, poveljnik petrogradskega distrikta valed nedavnih nemirov prepovedal vsako ahanjanje množic na ulicah z grožnjo, da je vojakom zapovedano rabiti orožje, čim se sopes pojavijo nemiri. Časopis v Petrogradu so prenehali izhajati in tramvajski promet je ustavljen.

VESTI Z BOJNIH FRONT.

S turške fronte.

London, 11. marca. — Uradno poročilo: General Maude brzojavlja, da so 7. marca zvečer naše topničarske in kavalerijske čete naletele na Turke, ki so se ustavili na liniji ob reki Diali šest milj južno od Bagdada. 8. marca so se naše čete spopadle s Turki na omenjeni liniji; sovražnik ima nekaj moči. Turška pozicija v Stejsfonu je bila skrbno pripravljena za obrambo in očitno je, da so jo mislili Turki braniti, toda naše naglo prodiranje od Azizije jih je prisililo, da so morali ostaviti pozicije brez boja.

London, 11. marca. — Bitka za Bagdad je zdaj v polnem tiru. Bežeči Turki so se ustavili ob reki Diali šest milj južno od mesta v zadnji obrambi starodavnega Bagdada. Generalni štab je prepričan, da se mesto ne more dolgo braniti in vsak čas je pričakovati brzojavke, da so angleške čete v Bagdadu. V zadnjih dveh tednih so Angleži prodrli sto milj daleč ok Kut-El-Amare ob reki Tigris.

Petrograd, 11. marca. — Kavkaška fronta: Turki napadi južno-zapadno od Eilen na obrežju Črnege morja so bili odbiti. Zapadno od Giumukana so naše ogledne partije napadle Turke, jim uničile zakope, vplele nekaj strojnih pušk in telefonske opreme in se vrnile v svoje linije s 53 ujetniki. Na Črnem morju, v bližini Bospora je naša submarinka potopila velik sovražni parnik in dve manjši ladij; potopili smo tudi osem turških skun.

Perzijska fronta: V smeri od Bidžara so naše čete okupirale Semne in vse turške pozicije v okolici tega kraja.

Carigrad, 10. marca čez Berlín. — 6. marca so naše čete odbile manjši oddelek britiske kavalerije, ki se je blizal ob Tigrisu proti levem krilu naše armade.

Berlin, 11. marca. (Brezčleno.) — Na podlagi poročil s turške fronte v Mezopotamiji javlja prekmorska častnikarska agentura, da so Turki prostovoljno ostavili svoje pozicije v Kut-El-Amari. Angleške vesti z ozirom na število ujetih Turkov in bojni plen so silno pretirane. Topovi, o katerih javljajo Angleži, da so jih vzeli Turkom, so vsakakor britiški, ki so jih pred enim letom pometali v reko Tigris čete generala Townshenda; ko so bežale po svojem porazu pri Stejsfonu.

Z zapadne fronte.

London, 11. marca. — Naše čete so včeraj napadle in osvojile Iries s sosednimi obrambnimi pozicijami vred v okolici Bapaume. Dalje na 3. str. 1. kol.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Januarja 31-16) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Wilson in mednarodnost.

Najinteresantnejše besede, ki jih je izrekel predsednik Wilson v svoji vstolični adresi, so brez dvoma one, ki se tičejo internacionalizma.

Predsednik je namreč dejal, da je na obzorju nova doba, ki zahteva, da se pridruži ameriška republika svetovni rodbini narodov ne oziraje se, da li nam to ugaja ali ne. Wilson priznava, da prihaja čas, ko mora biti tudi Amerika deležna reševanja mednarodnih problemov.

Kaj je povedal predsednik? Nič drugega kakor to, kar je že davno povedal Karl Marks in nešteti drugi socialisti za njim. V sedanji dobi so narodi že v tako tesni zvezi vsled komercialnega sistema, da se že pokazuje potreba nekake vrhovne skupne vlade, ki bi imela svoj delokrog čez svet.

Delavci so pa to že davno spoznali in zato propagirajo za odpravo državnih mej in ustanovitev Internacionalne. Prihaja, prihaja! Se Wilson ve!

Nazaj, nazaj!

V Chicagu so pričeli s propagando za obdelovanje praznih zemljišč, češ, da bomo s tem ubili draginjo. Vsaka krpa zemlje, pa naj bo vrt, trata ali smetišče, se mora prekopati in zasejati z zelenjavo, krompirjem itd.

Hm — ljudje pa ne živijo samo od zelenjave in krompirja. Moka, mleko, jajca in meso se ne pridela na vrtu. Če torej moramo saditi krompir okrog hiše, zakaj ne bi imeli tudi kravo v basementu, jato kokoši, par prešičev in čebele? — Ako že moramo iti nazaj v primitivne čase, ko se je vsakdo sam potil za svoj kruh, pojdimo do skrajnosti in potem bomo že lahko kazali fige vsim živežnim trustom — par mesecev v letu.

Zeppelin.

Na nemškem je umrl grof Zeppelin, iznajditelj zepelinov. Po vsem svetu mu pišejo posmrtnice in še celo na Angleškem, kjer se menda najbolj boje in sovražijo njegovo iznajdbo. Ako bi bil Zeppelin umrl v mirnem času, bi bil njegov pogreb velika mednarodna afera.

Zgodovina človeškega napredka po prisodila Zepelinu častno mesto poleg drugih slavnih mož, ki so posvetili svoje življenje velikim ciljem v povzdigo človeštva. On se ni proslavil kot grof, ne bot častnik nemške armade in odlikovanec nemškega kaiserja, niti ne kot strasten nemški patrijot; — grofje, častniki in odlikovanci umirajo vsak dan in kdo se zmeni za nje? Poznejše človeštvo bo videlo v njemu le iznajditelja zračne ladje, ki sicer ni še nobena popolnost, vendar pa je člen v verigi, ki drži do popolnosti v bodoči iznajdbi, katera bo revolucionirala ves svetovni promet.

Veliko krivico bi delali Zeppelinu, če bi obsodili njegovo in njegovo iznajdbo zaradi tega, ker zadnja služi v tej vojni v morilne in destruktivne svrhe. Ako bi to naredili, potem bi morali ravno tako obsoditi Markonija, Wrighta, Franklina, Stephensona — in sploh vse iznajditelje starejšega in novejšega časa; kajti poleg zepelinov pomaga h klanju in uničevanju tudi eroplan, brežični in navadni brzojav, telefon, lokomotiva in skratka vse iznajdbe, kar so jih ustvarili največji ženi na svetu. Ali so vsi ti ženi morilci?

Sedanja vojna lahko še traja pol leta, eno leto ali deset let — toda enkrat je mora biti konec. In morda — morda — kdo ne bi želel?! — se po tej vojni spremenijo razmere tako, da bo to zadnja svetovna vojna. Človeštvo bo uživalo mir in vse praktične iznajdbe, ki danes služijo v morilne in uničevalne svrhe, bodo zopet služile v napredek in splošno korist ljudi. Rodili se bodo novi ženi, ki bodo na podlagi sedanjih iznajdb gradili nove izumitve, nove, in boljše reči, o kakoršnih se nam danes niti ne sanja. Stari pionirji pa, ki so ustvarjali člen za členom v verigi neprestanega napredka, ne bodo nikdar pozabljeni. In v knjigi teh pionirjev bo poleg Wrightovega, Markonijevega, Franklinovega in mnogih drugih zapisano tudi ime Zeppelinovo.

COURT OF HONOR, PENNSYLVANIA AVE.—

Photos by American Press Association.

Parada sufražetk ob priliki predsednikove inauguracije v Washingtonu.

DOPISI.

De Pue, Ill. — Od vseh vetrov se oglašajo dopisniki, samo iz naše naselbine se nihče ne oglašajo. Zaradi tega bo mogoče zanimajo rojake, ako na kratko opišem tukajšnje delavske razmere. Dela se tukaj s polno paro, toda delo je zelo naporno. To bi pa še prenesli, ako le ne bi bilo tako hudega smrada, tako da bi bilo komaj, da bi imel vsak delavec po dvoje pljuč, da bi jih lahko zamenjal vsak dan. Delo se dobi vsak čas, ker primanjkuje delavcev. Slovenec in Hrvat tukaj ni veliko, toliko več pa je Grkov. Razume se, da bi mi bilo ljubše, ako bi bilo več naših roj. v tej naselbini. Delamo po dvanajst ur na dan, in to v petek in svtok, kajti naši gospodje nič kaj radi ne vidijo, ako bi se vzel delavec kak prost dan za oddih na svežem zraku. Rojaki bodo morda mislili, da moramo imeti tukajšnji delavci obilo denarja, ker neprenehoma delamo. Res je, da delamo neprenehoma, toda življenske potrebe so tako drage, da družinski očetje komaj preživijo svoje družine. Ves zaslužek gre sproti. Plača je sedaj nekoliko boljša, ker so nam je pred par meseci povišali za 25 centov na dan; toda kaj nam to pomaga, ko pa so nam groceriji zvišali cene življenskim potrebščinam za 30 odstotkov. Iz tega lahko razvidijo rojaki, koliko smo sedaj na boljšem z višjo plačo, kajti življenje je sedaj povsod tako drago, da komaj izhajamo s svojo plačo.

Omeniti naj tudi, da se tukajšnji rojaki zelo zanimajo za državljanske papirje, ker še niso pozabili, kako je z njimi postopala Avstrija. Razume se skoraj samo ob sebi, da imamo tukaj nekoliko takih, ki se ne zanimajo za nobeno stvar in katerim tudi ne moreš dopovedati, kje je bolje in kaj je za njih koristno. Poznam rojaka, ki je skrbno varčeval in spravil svoj zaslužek; ker pa ni zaupal svojem žepu, je dal spraviti svoj prihranjeni denar nekemu businessmanu, ki pa je kmalu nato pustil svoje delo.

To je bilo pred enim letom. Pred kratkim ga je prosil omenjeni rojak, da naj mu vrne denar. Ker se nista mogla sporazumeti, ga je dal naš rojak aretirati ter se sedaj v ječi pokori za svoj v nebo upajoči greh.

V tukajšnji naselbini imamo dvoje podpornih društev, eno S. N. P. J., drugo S. S. P. Z., in obe dobro napredujeta. Rojkom priporočam, da naj se naročajo na Prosveto, ker z njegovo pomočjo bomo še bolj napredovali in dosegli svoj cilj. John Rosetich.

Hamburg, Pa. — Od božiča pa do marea smo imeli tukaj lepo in toplo zimo in skoro nič snega. Komaj pa je nastopil mare, je takoj prvi dan zvil svoj rep in nam prinesel snega dva čevlja na debelo. Sedaj lahko premišljujemo bolniki v tukajšnjem sanatoriju o smrti in hrepenimo po spomladu, katero že tako težko pričakujemo. Tukaj nas je kakih 800 bolnikov, od katerih pa vedno katerega odnesejo, da se ne povrne nikoli več na drugi strani pa dohajajo vedno novi, tako da je sanatorij vedno poln. Nihče ne ve, koliko je vredno zdravje, dokler ga ima, in šele potem, ko ga izgubi, ga začne ceniti. Vsled tega opominjam rojake, da naj pazijo in varujejo svoje zdravje, ker ga je, ako ga enkrat izgubiš, le težko zopet dobiti. Čital sem dopis iz Aliquippa, v katerem se fantje pritožujejo, da jim manjka deklet, ker bi radi skočili v zakonski jarem. Poznam tamošnje fante in vem, da so krepki in pridni ter varčni, tako da ima vsak izmed njih že nekoliko prihranjenega denarja. Vsled tega menim, da bi bili tudi dobri zakonski možje, in le žetiti bi bilo, da bi se oglašala slovenska dekleta in jih rešila samskega stanu. Sicer se je že dostikrat zgodilo, da so bila v oni naselbini dekleta, ki bi se radi omožile, pa niso mogle dobiti nobenega fanta; sedaj pa je, kakor se vidi, ravno narobe, bi radi dobili dekleta, pa jih ni.

Pozdrav vsem članom S. N. P. J. Joe Mehle.

Cuddy, Pa. — Kakor je že znano članom S. N. P. J., se je ustanovilo v tukajšnji naselbini novo društvo S. N. P. J., katero je dobilo številko 319. Prihodnja seja našega društva bo 18. marea, in zato uljudno prosim vse stare člane in brate, kar jih je pri številki 6 v Sygan, Pa., da si vzamejo prestopne liste in pristopijo v naše društvo, kajti čim več nas, tem več koristnega bomo mogli ukreniti. Vsi oni, ki se mislijo priključiti našemu društvu, naj pridejo 18. t. m. na sejo, ki se prične ob pol-dveh popoldan in na kateri bomo tudi dolžni, kedaj se bodo vršile redne seje. Opozarjam tudi člane, da nagovarjajo rojake, ki še niso pri nobeni podporni organizaciji, da pristopijo k S. N. P. J., kajti nihče ne ve, kje ga čaka nesreča. S. N. P. J. je že dosti sotr obrisala omni, ki so se ponesrečili. Bodimo pa složni med seboj, četudi smo morebiti različnih narodnosti, kajti tu v Ameriki se ne vpraša, kaj in odkod si, temveč samo, ali si krepak in sposoben za delo.

Pozdrav vsem bratom in sestram pri S. N. P. J.

Anton Šafar.

Nekateri političarji so slepi za znamenja.

New York, N. Y. — Materinska liga proti visokim cenam se je obrnila na Franka Walsha, predsednika odbora za delavske industrijske razmere, da poda izjavo o zbiranju na sedanjo draginjo. Walsh pravi:

"Zakon in civilizacija slonita na pravici mož, žen in detet do jela. Matere v New Yorku in matere drugod, ki protestirajo proti stradanju in podhranjenju, spadajo med najboljše državljanke v republiki.

Dolžnost organizirane družbe, je, da odbija lakoto in druge kuge. Matere so pokazale spoštovanju do samega sebe, ko so odklonile miloščino v tej krizi demokracije."

V dobi najmočnejšega razstreljiva se je pokazalo, da je najsilnejše razstrelivo kruh. Mejem ko se je mnogo granat izkazalo, ki so jih poslali profita lačneži prek morja, da ne morejo eksplodirati, je nastala razstrelba v ljudstvu, ko so se špekulantje z živ-

li in zakonodajci s široko vestjo igrali z živčevim.

V smislu "zakona in reda" niso nemiri, kar se je dogodilo v New Yorku, ampak bila je ljudska vstaja proti lakoti. Bili so tisti motivi, ki so povzročili, da so šle pariške matere v letu lakote v Versailles pred vsegasilno kraljevo družbo.

Mrs. Jacob Panken, ki jo je Materinska liga proti visokim cenam izvolila, da govori pred županom, je rekla:

"Vi ne morete ignorirati klia žen po kruhu. Ne poznamo Vašega zakona. Vprašamo Vas, da vstopite za nas. Ne moremo čakati dve leti in pol na postave. Po tem času ne bo več ljudstva, ki ga bo treba hraniti."

Rabi Stephen S. Wise je dejal pred županom:

"Če bi danes nastala revščina vsled potresa ali velikega požara, tedaj bi Vi mr. župan ne vprašali korporacijskega advokata za nasvete, ampak vzeli bi postav v svoje roke. Ta nesreča, da na tisoče mož, žen in otrok strada, je ravnotako velika, kot če jo povzroči povodenj ali obstreljevanje s topovi."

Senat se je dolgo časa obotavljal, da ugodi predsednikovi zahtevi, v kateri je priporočal, da dovoli večjo vsoto denarja, da se pronajde krivice, ki draže živila. Ko so matere protestirale, je senat hitro dovolil denar.

Governor države New York je obljubil takojšnjo akcijo proti draginji.

Newyorški župan in njegovi svetovaleci so obljubili, da poskrbe s postavami, da zlozmo moč lokalnih monopolistov.

Mrs. Malkiel, ki je govorila za ameriške matere, je dejala županu: "Vprašamo Vas za kruh, a Vi nam obljubljate postav."

Sveda, to je bilo takrat, ko je voda tekla v grlo. Obljubljali in obljubljali so, kaj pa sedaj? Ali sploh obljube?

Če imajo voljo spoiliti obljube, potem je treba takoj na delo. Spremeniti je treba postav tako, da bodo mesta imela pravico prodajati vse življenske potrebščine. Dokler mesta ne dobe pravice, da odpro svoje mlekarnice, mesnice, pekarnice, prodajalne in skladišča za premog, je ljudstvo izročeno na milost in nemilost ljudskim oderuhom.

Ali pojdejo ta znamenja zopet mimo burzavnih političarjev in ostane vse pri starem?

KAKO ŽELEZNIŠKE DRUŽBE PLAČUJEJO URADNIKE NA ODGOVORNEM MESTU.

Chicago, Ill. — Med plačo postajnega načelnika, ki mu pravijo v Ameriki postajni agent, in cestnega pometarja ni nobene razlike. Velika je pa razlika med delom postajnega uradnika in cestnega pometarja.

Skozi roke postajnega uradnika gre vsaki mesec na tisoče dolarjev denarja. Sprejemati mora tovore, prodajati vozne liste potnikom in od njegove paznosti je odvisno na stotine človeških življenj, ker opravlja tudi prometno službo. Paziti mora, da je vlak, če stoji na postaji, krit; če odhaja, mora dati vlakovodju pravilna navodila, da se ne zgodi nesreča na progi.

Postajni uradnik je kljub svoji mu naslovu pravi proletarec med proletarci v kapitalistični družbi, izkoriščana para, ki gara za bogate železniške korporacije.

N. pr. če zapustimo peš Chicago in gremo ob progi pennsylvanske ali katere druge železnice od postaje do postaje, ali če se peljemo z vlakom in izstopimo na vsaki postaji na našem potu, imamo priložnost, da se pogovorimo s postajnimi uradniki. In če jih vprašamo, koliko zaslužijo bomo pogostokrat dobili odgovor, če so še mladi, da njih plača znaša šestdeset ali pa nekaj več dolarjev na mesec. Od tega morajo plačati stanovanje in kriti vse druge življenjske troške.

Vpravi te dni smo lahko čitali, da je Pennsylvania železniška družba napravila v minolem letu \$52,276,000 dobička in da je železniški predsednik izjavil, da je nastala potreba, da se poviša vozna za blago.

Lani je torej železniška družba napravila \$9,851,000 več dobička kot predlanskem, vendar se pa gospodom zdi ta dobiček še premajhen, daširavno se navadnemu človeku kar v glavi zavrti, ko čita take številke — \$52,276,000 dobička.

Prepričani smo, da bi kuponorezci, ki lastujejo delnice pennsylvanske železnice, ne posedali pri bogato obloženih mizah, njih hiše in žene bi ne odhajale na oddih v letovišča, če bi ne bilo teh postajnih uradnikov, ki garajo za to dolarjev mesečno. Njih pazno delo in drugih železnizniških uslužbencev omogočuje, da so železniške družbe lani napravile ena milijardo (tisoč milijonov) dolarjev dobička.

Kuponorezci se ne brigajo, kdo gara in kako je plačan tisti, ki opravlja koristno delo. In če nevarnost ogroža ameriško republiko, tedaj ne prihaja iz Evrope in tudi ne od Daljnega vztoka, ampak nevarnost tvorijo kuponorezci, parasitje, ki ne sejejo, ne lanjejo, ne opravljajo nobenega koristnega dela v človeški družbi, kljub temu pa žive udobno od dela drugih.

Everetska afera pred sodiščem.

(Nadaljevanje iz prve strani)

še dejstva, da se je boj vršil na industrijalnem polju in da so vsi, ki so hoteli pomagati, pomagali slabo plačanim delavcem. Predsednik Marsh, ki je izvedel vestno preiskavo, je prišel do zaključka, da je krivda na strani oficijelne oborožene čete in finančnih interesov, ki nasprotujejo delavcem.

Kongresniki iz države Washington, na katere je apelirala Washingtonska delavska federacija, da se uvede zvezna preiskava, so odgovorili, da kongres ne more poseči vmes, ker je dogodek prevelik lokalni.

Kar se je dogodilo v Everettu in kar se vrši v Seattleu je člen na verigi izkoriščanja in potlačevanja delavcev skozi velike in korporirane interese, ki kontrolirajo milijarde dolarjev, ki hočejo pomnožiti svojo moč s tem, da preprečijo organiziranje neorganiziranih delavcev.

Ali so lahko obravnave v Seattleu pravične, če imajo prgoni za podlago krivice?

Srebro se draži. — Čuden pojav je, da se cena srebra, odkar je izbruhnila vojna v Evropi, ne prestano zvižgati. Pred vojno je bil na londonski borzi, ki je merodajni trg za ta predmet, kurs srebra nekaj nad 24 pene za eno unco srebra, kar je nekoliko več, kolikor znašajo povprečni produkejski stroški za to kovino v Zdr. državah. Danes pa velja v Londonu ena unca srebra nekaj nad 37 pene; s tem je doseglo srebro ceno, kakoršne še ni imelo od leta 1892, ko je bila najvišja ena dolar, kar je 40 pen. Tekom 30ih mesecev vojne se je zvišala toraj cena za več kot 50 odstotkov, dani nima vojna nikakega ali pa le malo direktnega vpliva na ta predmet. Migljaj za vzrok podražitja srebra nam da poročilo iz Petrograda, da je ruska vlada kupila šest milijonov unč srebra iz katerega bo kovala denar večje vrednosti, tako rublje, da odpremore na ta način pomanjkanju trdega denarja, ki je nastal vsled velikankega odtoka zlata v inozemstvo.

